

2021, Zeevaartstraat, Brugge: Programma van maatregelen

Opdrachtgever: Lantis (BAM nv)
Sint-Pietersvliet 7 - 2000 Antwerpen

Auteurs: Dieter Verwerft, Jari Hinsch Mikkelsen en Frederik Roelens

Uitvoerder: AardeWerk (Raakvlak Archeologisch Onderzoek)
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, november 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak Archeologisch Onderzoek.

2021, Zeevaartstraat, Brugge: Programma van Maatregelen

In het kader van het Masterplan 2020 staat Lantis (Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel, BAM nv) in voor de realisatie van een nieuwe scheldekruising. Op 30 maart 2010 heeft de Vlaamse Regering beslist om de ring rond Antwerpen prioritair aan te sluiten middels een vierde Scheldekruising langs het zogenaamde Oosterweeltracé en principieel te kiezen voor een ondertunnelde oplossing. Deze tunnel zal gerealiseerd worden door middel van afgezonken tunnelelementen. Voor de bouw van de tunnelelementen voor deze nieuwe Scheldetunnel zal een tijdelijk bouwdok gerealiseerd worden te Zeebrugge. Na realisatie van de tunnelelementen zullen deze naar hun definitieve plaats in Antwerpen worden gebracht.

Het projectgebied (= te onderzoeken gebied) van het bouwdok voor de bouw van de Scheldetunnel in kader van de Oosterweelverbinding is gelegen in de achterhaven van Zeebrugge. Het projectgebied omvat de zone van het bouwdok zelf, de (zoekzone voor) werfzone, de bergingslocaties / gronddepots en de toegangswegen.

Het projectgebied bevindt zich in het westen van de Achterhaven, ter hoogte van de geplande uitbreiding van het Boudewijnkanaal. Ten oosten van het bouwdok zijn nog niet uitgebouwde industriegebieden gelegen. Deze gebieden bestaan momenteel uit al dan niet opgespoten weiden akkerlanden en ten dele uit braakliggend terrein.

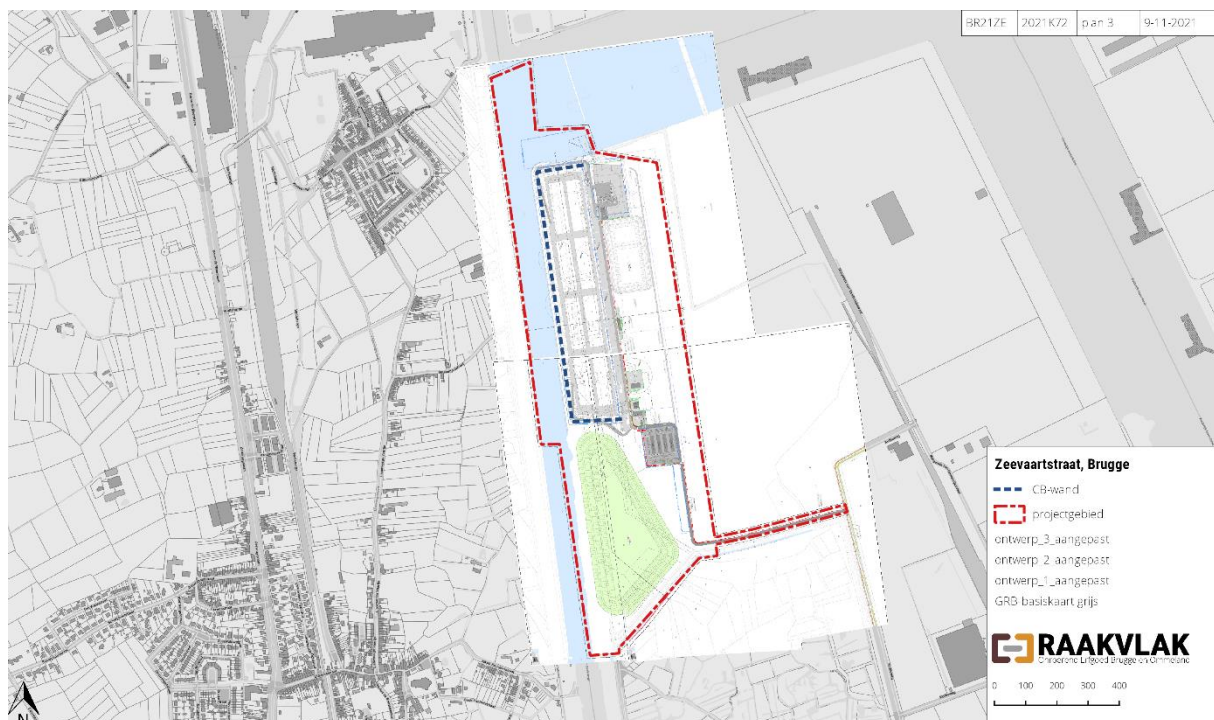
De locatie voor het bouwdok grenst in het westen aan het Boudewijnkanaal en in het noorden aan het Verbindingsdok. Ten oosten en ten zuiden van het toekomstig bouwdok zijn agrarische percelen en braakliggende stukken grond gelegen. Het huidig gebruik van het toekomstig bouwdok betreft grotendeels agrarisch gebruik.

De locatie van het bouwdok anticipeert op de toekomstige verbreding van het Boudewijnkanaal. De oostelijke zijde van het bouwdok is gepland ter plaatse van de nieuwe oever van het kanaal. Hiermee is ook de maximale breedte van het bouwdok vastgelegd.

Met betrekking tot de werfzone wordt er een grote zoekzone aangeduid waarbinnen de aannemer een werfzone van ca. 4ha kan inrichten. Ter hoogte van de locaties ten oosten van het bouwdok is het gebied momenteel grotendeels opgehoogd. De locatie ten zuiden van het bouwdok is gelegen ter hoogte van een niet opgehoogd deel van de polder. Uitbreiding bergingslocatie 1, bergingslocatie 2 en de werfweg liggen bovenop sterk opgehoogde gronden. Dit is duidelijk zichtbaar op de hoogtekaart en het hoogteprofiel. De werfweg heeft een zeer beperkte voetafdruk, die zich volledig binnen het ophogingspakket bevindt. De kaaimuur langs de oostzijde van het bouwdok bevindt zich langs het verbindingsdok en op de helling van de opgehoogde zone. Het heien van deze damwand betekent een beperkte bodemingreep op een onbereikbare locatie. Archeologisch onderzoek is op deze locatie noch noodzakelijk, noch mogelijk. De locatie van het bouwdok en bergingslocatie 1 is een niet opgehoogd deel van de achterhaven. Dit gebied wordt aan een archeologisch onderzoek onderworpen.

Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel samen met AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek. In 2016 heeft Raakvlak een bureaustudie, een verkennend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarvan dit document de samenvatting bevat (Verwerft, 2017). Doel van deze opdracht was het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek, om aansluitend over te gaan tot een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem en een waarderend booronderzoek. Dit onderzoek resulteerde in twee archeologienota's (ID 4466 en 4803). In de detail-engineering tijdens het project is gebleken dat er tijdelijke CB-wanden (cement-bentoniet) in het bouwdok noodzakelijk zijn. De CB-wanden maken deel uit van de onderhavige aanvraag. In een latere fase worden de CB-wanden deels verwijderd. Een deel van de CB-wanden zal echter in de ondergrond achterblijven. Voor deze achterblijvende delen van de CB-wanden wordt een vergunning aangevraagd. De overige werken die deel uitmaken van de huidige vergunningsaanvraag hebben een ondiepe bodemingreep en liggen bovenop sterk opgehoogde gronden of in het gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt (GGA).

Het projectgebied is groter dan 3.000 m², de effectieve ingreep in de bodem is groter dan 1.000 m² en het terrein bevindt zich in een industriegebied (1000: industriegebied en 1505: industriegebied gereserveerd voor waterwegen), waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet overschreden worden. Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone of een beschermde archeologische site, maar wel deels in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Op basis van een bureauonderzoek wordt een archeologienota zonder ingreep in de bodem opgesteld.

Figuur 1: : Het ontwerpplan ten opzichte van de GRB-basiskaart, met aanduiding van de geplande CB-wand

Administratieve gegevens

Uitvoerder: AardeWerk, Raakvlak Cel Onderzoek

Auteurs: Dieter Verwerft en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Zeevaartstraat, Zeebrugge

Bounding box: 69 017,98 m - 221 271,83 m, 69 257,54 m - 221 563,69 m, 68 900,55 m - 222 758,98 m en 68 805,78 m - 222 727,63 m

Kadaster: Brugge, afdeling 11 sectie D, nummers 78a, 196a, 197, 198c, 200c, 202, 204, 205c, 206d, 206e, 208d, 208d3, 209/2, 209a, 211, 234c, 235a, 236a, 366c, 367a, 369c, 370a, 371a, 372a, 375d2, 376d, 377a, 377a2, 377c3, 378c2 en 431b

Relevante termen theasuri Onroerend Erfgoed: waarderend booronderzoek en proefsleuvenonderzoek

Periode: november 2021

Archeologische verwachting: archeologische sporen vanaf de prehistorie tot de middeleeuwen

Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Op basis van het bureauonderzoek en het archeologisch onderzoek uit 2016 kan een lage archeologische verwachting voor het projectgebied worden beargumenteerd. Het verkennend booronderzoek wijst op de bewaring van het pleistocene zandoppervlak in het gebied. In de pleistocene dekzanden zijn nergens droge podzol(achtige) bodems waargenomen. De aangetroffen dekzanden zijn gekenmerkt door een bruine bodemontwikkeling en zijn vroeg in het holoceen bedolven zijn geraakt onder moeras en later veengroei. Omdat het pleistoceen reliëf wel natte zones en droger zones aanduiden is besloten een waarderend archeologisch booronderzoek uit te voeren in drie zones. Diepe proefsleuven zullen enkel ter hoogte van een stabilisatiehorizont rond één boring (B6) uitgevoerd worden. Het begraven veenoppervlakte is maar fragmentarisch bewaard gebleven en het dekzandniveau ligt diep in een bijzonder nat landschap.

Het waarderend booronderzoek levert geen enkel positief resultaat op. De afwezigheid van een prehistorische site is te verklaren doordat het Pleistocene landschap hier steeds vrij nat geweest is en weinig aantrekkelijk voor tijdelijke bewoning. Op basis van deze feiten is fase 5 van het onderzoek - het waarderend booronderzoek (detail) - niet noodzakelijk.

Na afloop van de booronderzoek wordt een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In de sleuven dagzomen zeven archeologische sporen. Het gaat telkens om geïsoleerde off-site fenomenen. Een Romeinse gracht - met de geassocieerde briquetage vondsten - wijst op de nabijheid van zoutproductie. Door de nefaste invloed van intensieve ontveningen is de landschappelijke context van de gracht zo goed als verdwenen. Mogelijk bevindt de Romeinse site zich onder de opgehoogde gronden ten oosten van het onderzoeksgebied. De middeleeuwse grachten wijzen erop dat het landschap reeds in de 11e eeuw in cultuur gebracht is. Mogelijk staan deze gronden onder invloed van de Abdij Ter Doest. Op basis van deze bevindingen is geen vervolgonderzoek vereist.

Op een terrein waar reeds een intensief archeologisch onderzoeksprogramma is uitgevoerd, dat momenteel een bouwterrein is en op basis van beperkte bodemingrepen, is vervolgonderzoek niet zinvol.

Onderzoeksstrategie, - methode en –technieken

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn op het projectgebied geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

We voorzien voorlopig geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.